

■ ELFELEJTETT ELŐADÁS? ■■■

Az Újvidéki Színház húsz évvel ezelőtt mutatta be a Játék a kastélyban című Molnár-vígjátékot

A *Játék a kastélyban* Molnár Ferenc egyik legnépszerűbb darabja. A pesti közönség 1926. november 27-én látta először. A Magyar Színház mutatta be parádés szereposztásban, s a szerző rendezésében. Bónyi Adorján a bemutató után így kommentálta a rendező munkáját: „Ahogyan ezt a darabot előadásra megérlelte, az ismét a rendezés művészetének teljessége. Ez a rendezés még a gesztusok és lépések legkisebbjének is csodálatosan pontos megmértségig hat. Ez maga a tökéletes előadás.”

Az emlékezetes bemutató óta a *Játék a kastélyban* bejárta a világot. Minket sem került el. A szabadkai Népszínház magyar társulata 1952. március 21-én mutatta be Mamuzsich István rendezésében, a Topolyai Járási Magyar Népszínházban pedig Garay Béla állította színre a vígjátékot. 1958. március 23-án volt a bemutató.

Százhuszonötödik a közönség előtt

Azután az Újvidéki Színház is műsorára tűzte. Németh P. István, a színház jó emlékű igazgatója Ljubomir Draškićot, a jeles belgrádi szakembert kérte föl a darab megrendezésére. Draškić, aki egyébként nem titkolta, hogy már régóta izgatja a Molnár Ferenc-i dramaturgia, örömmel vállalta a feladatot. Egy vele készült interjúban (a bemutató előtt) így nyilatkozott: „Tudom magam azonosítani a szöveggel, mert szép játéklehetőséget nyújt, és ez az, ami engem vonz a színházban. Szerintem ugyanis a színház örökös játék. Molnár műve mesterien van megírva, szellemes, és benne rejlik a nagy játék lehetősége.”

Draškić a korszerű színház eszköztárából merített, s Molnár szövegét egyedi rendezői láttatás fókuszába helyezte. Különösen a fal mögötti jelenettel „döbentette meg” a Molnár-darabok hagyományos megjelenítéséhez szokott szakmát és közönséget.

Az Újvidéki Színház 1977. november 24-én mutatta be a Molnár-vígjátékot. Húsz évvel ezelőtt lépett hát először közönség elé az a kis újvidéki csapat, amely aztán hosszú éveken át életben tartotta itt is a vígjátékot, és megérte, megérhette annak százhuszonötödik előadását is. Nem tudom, mennyire leszek elfogult, ha azt állítom, hogy a *Játék a kastélyban* rendhagyó előadása volt az Újvidéki Színháznak, s nemcsak annak, hanem egész vajdasági magyar színjátszásunknak is. A statisztikai adatokat böngészve ugyanis nem találtam egyetlen más színművet sem, amely körünkben ezt az előadásszámot elérte volna.

Természetesen a legtöbbször itthon, a Vajdaságban játszottuk, de a határon túlra is eljutott velünk. Játszottuk Hódmezővásárhelyen, Szegeden, Egerben, Kisvárdán (Magyarország), aztán Kassán (Szlovákia), Eszéken, Zágrábban, Lendván (akkor ugyan ez utóbbiak még határon belül voltak) és Bécsben! Ez az utolsó, a bécsi vendégjáték a legemlékezetesebb!

Bécs, Akademietheater

Bécsben a Burgtheaterhoz tartozó Liszt utcai Akadémiai Színházba kaptunk bebocsátást, illetve megmutatkozási lehetőséget. Nagy megtiszteltetés volt ez számunkra, és bevallom őszintén: nem volt mindegy! Bizony egy kissé az inunkba szállt a bátorság! Valamikor a Molnár Ferenc rendezte *Játék a kastélyban* is azon a színpadon került a bécsi közönség elé, és osztrák művészek is nem egy alkalommal előadták, nagy-nagy sikerrel. S most jön egy ismeretlen kis társulat valahonnan a Vajdaságból (Was ist das?), Jugoszláviából és fölmerészkedik ugyanarra a színpadra!

Egyik színikritikusunk, Torok Csaba, aki majdnem mindenhova elkísért bennünket, és jóban-rosszban ott volt velünk, visszatérve a bécsi vendégjátékról, a *Magyar Szóban* részletesen beszámolt a történetekről. A közönséggel kapcsolatban így írt: „A publikum igen vegyes összetételű volt. Egy bécsi magyar írótól (Monoszlóy Dezsőtől) hallottuk az előadás után: az osztrák óvárosban mindaddig még nem fordult elő, hogy ennyire különböző társadalmi státusú emberek összejöjjenek nyilvános rendezvényen és ennyire egyöntetűen, szívből tapsoljanak. Voltak ott rég elszármazott arisztokrata (köztük egy Esterházy grófot is említett), jobb- és baloldali emigráns értelmiségiek, művészek, de egyszerű, szabadkai illetőségű vendégmunkások is.” A közönség, amely egyébként zsúfolásig megtöltötte az Akademietheater nagytermét, elfogadott, befogadott bennünket, és mi nagyon hamar – ott, a valóban világot jelentő deszkákon – úgy éreztük magunkat, mintha valahol otthon játszanánk, a mi ragaszkodó, hálás közönségünk előtt. Emlékezetes előadás tehát számunkra az a bécsi! Hiszem, hogy még egyikünk sem felejtette el! Színesnaplómban, egyebek között, feljegyeztem: „A szünetben már vastaps köszönt bennünket, a végén pedig, amikor felsorakoztunk a függöny előtt, a vastapsot Bravó, bravó! kiáltások tarkítják. Azután virágok, ismeretlen arcok, kézfogasok, újságírók, tévések, sok-sok ránk csodálkozó tekintet, kérdés, hogy hát Molnárt így is

lehet játszani. Nagykövetségünk képviselőinek szinte hitetlenkedő arca, hogy hát ez nem igaz, ekkora sikerre igazán nem számítottak. Azután Németh P. Istvánnak az az egyetlen mondata: „Köszönöm, gyerekek!”

Ez 1981. április 5-én történt!

Húsz esztendő múltán

Gyűjtögetem, rakosgatom magamban az előadással kapcsolatos élményeimet. Húsz év maradt mögöttünk, s most, ahogy felfénylenek előttem azok a kis emlékforgácsok, amelyek hozzátartoztak az előadáshoz, összenőttek velünk, tudom, érzem, hogy a *Játék a kastélyban* előadásait ezek színezték ki, ezek ajándékozták meg azzal a belső töltéssel, amely minden alkalommal fölmelegítette körülöttünk a levegőt.

Mindenekelőtt az előadás résztvevőire gondolok, a színészekre éppúgy, mint a műszakiakra. Egy nagy, közös akarás volt abban az előadásban. Együtt élt, együtt lélegzett vele mindenki, azok is ott, a színpadon, s azok is ott, a színpad mögött. Magamban most – ahogy visszafelé pergetem az időt – megmosolygom azt a nagy akarást, mert például, ha valamelyikünk a színpadon szövegvarba került (kollegáim általában jóindulatúan azt állították, hogy az csak én lehetek), hát nem kellett a sűgő felé araszolnia: sűgött neki mindenki, az ügyelőtől, a színpadmunkástól az öltöztetőig, a fodrászig. A szöveget, a Molnár-szöveget mindenki tudta, és lehet, hogy tán furcsán hangzik, de végszóra „dobták be” az „elfelejtett” szövegrészeket!

Úgy érzem, most, amikor egy rendhagyó – mert, ugye, a *Játék* az az volt – előadásra emlékezünk, elvárható tőlem, hogy felsoroljam azok nevét, akiket a közönség sohasem látott, de akik ott voltak a kulisszák mögött: Mák Ilona sűgő, Berki Klára ügyelő, Takács Tibor színpadmester, Szöllösi László fénymester, Szabó Gitta fodrász, Sörös Valéria öltöztető, aztán Komenda Imre, Salamon József és a nagy mágus, Prikkel János, a műszaki főnök, a kellékes, a mindenes. Ő volt az, aki a százhuszonöt előadásra beszerezte azt a százhuszonöt kellékcserkét, amely azért igazi volt, és amelyet azután olyan jóízűen fogyasztottak el a színészek és a műszakiak közösen, merthogy ott, a színpadon, csak csipegetni lehetett belőle!

A *Játék a kastélyban* szereposztása a százhuszonöt előadás alatt kizárólag a titkár személyében változott. Azt először Kovács Frigyes

■■■

játszotta, majd később Venczel Valentin, László Sándor, Bakota Árpád és Bicskei István is, a többi szerepben viszont nem történt változás: F. Várady Hajnalka (Annie), Balázs Piri Zoltán (Ádám), Ferenczi Jenő (Almády), Fejes György (Gál), Faragó Árpád (Turai) és Pásthly Mátyás (Lakáj) egyetlen előadást sem hagyott ki!

Csöndes kis jubileum ez, az előadás résztvevőinek a jubileuma! S néha talán megérdemlik, hogy arról is szóljunk, amit maguk után hagytak, ami nekik is, a közönségnek is jelentett valamit!

Családi Kör, 1997. november 6. 19.

■■■